

Katowice, 10.07.2019

RECENZJA

dysertacji doktorskiej Pani **Mgr BOŻENY BOGUCKIEJ** na temat „*Doskonalenie zawodowe jako czynnik interweniujący w rozwój zawodowy uczestników projektu <Nowe kwalifikacje – pewniejsza przyszłość mieszkańców powiatu nowosolskiego>* napisanej/ przygotowanej pod naukową opieką p. **Prof. zw. dr hab. Zdzisława WOŁKA**; przewidzianej do obrony w Pedagogicznym Akademickim Ośrodku Naukowym Uniwersytetu Zielonogórskiego; Zielona Góra 2019, o objętości 303 stron komputeropisu.

W oparciu o Uchwałę Rady Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii UZ, z dnia 18 czerwca br., (pismo Pana Dziekana Prof. UZ. dr hab. MARKA FURMANKA) powierzające mi zaszczytną funkcję recenzenta; zapoznałem się szczegółowo z tekstem przygotowanej przez Kandydatkę pracy (dysertacji) doktorskiej.

Analiza tekstu nasunęła mi pewne spostrzeżenia – które o charakterze autorskim – pozwalam sobie niniejszym przedstawić, w kolejności przyjętego przeze mnie schematu niniejszego opracowania opiniującego.

*

Problematyka, którą podjęła Autorka – jak sama Doktorantka sygnalizuje już na wstępie – bezpośrednio wynika z Jej osobistych zainteresowań *stricte* zawodowych oraz *situsu*

*/.../ nauczyciela kształcenia zawodowego w szkołach ponadzawodowych a także osób dorosłych realizowanego w formach szkolnych i pozaszkolnych na kolejnych etapach rozwoju zawodowego” (Wstęp, s. 6). Pojęcie zawodu nierozzerwalnie łączą reprezentanci nauk społecznych z zagadnieniem ogromnego zróżnicowania występującego w ramach tytułowej kategorii pojęciowej. Na tle ogólnej dziedziny (procesu) *pracy* mamy do czynienia z zespołem wykonywanych stale i powtarzalnie czynności (operacje manualne, umysłowe itp.) bądź to świadczeniem określonych usług przez danego osobnika/ jednostkę. *Zawód*, w świetle klasycznych i tradycyjnych już ujęć egzemplifikuje w pełni konfigurację trzech podstawowych aspektów pojawiających się w literaturze przedmiotu, tj. organizacyjno-technicznego; *stricte* ekonomicznego, oraz – to co szczególnie interesuje pedagogów pracy/*

pedagogów społecznych – społecznie aktywizującego, a zarazem mentalnego (Zob. Domański, 2005, s. 433-442; Por. Wołk, 2013, s. 187-226; i inni).¹

Termin *zawodu* stanowi kategorię tradycyjną w sensie podjętego przedmiotu badań jak i kategorię nieco odmienną tj. głównego opisu zmieniających się relacji publicznych/ społecznych oraz ekonomicznych determinujących rozwój współczesnej gospodarki wolnorynkowej, na co właśnie szczególną uwagę zwraca Doktorantka. System obecnie sprawowanych ról zawodowych przez jednostki i grupy społeczne stał się instytucjonalnym ucieleśnieniem istoty dokonujących się modyfikacji bądź to zasadniczych i strukturalnych przemian². Mamy obecnie do czynienia nade wszystko w ukształtowanych w odmiennym łańdźcu korporacjach produkcyjno- pracowniczych ze szczególną dynamiką współczesną, nadzorem czy kontrolą konfrontowaną z uprzednią stabilnością a zarazem stagnacją wieloletnich struktur feudalno- tradycyjnych. W tymże obszarze badań i analiz zawarte są liczne refleksje głęboko humanistyczne prowadzone na bardzo różnych poziomach ogólności: od pojedynczych jednostek, poprzez wielorakie (liczne) kategorie społeczne i instytucje do

¹Jak autorytatywnie podaje Profesor Henryk Domański /.../ punkt wyjścia, aspekt pierwszy, to zawód rozpatrywany jako zespół wykonywanych stale i powtarzalnych czynności wyróżnionych we względu na treść zadań, a zwłaszcza stopień udziału operacji manualnych umysłowych, przedmiot pracy, jej złożoność, miejsce w hierarchii organizacyjnej, otoczenie fizyczne i kontekst instytucjonalny, czyli rodzaj firmy, branży i sektora gospodarki, w których się pracuje. Aktywność zawodowa jest podporządkowana realizacji określonego zadania, czyli funkcji w techniczno- organizacyjnym podziale pracy. Wyznaczają one układ wymagań kwalifikacyjnych stawianych przed potencjalnymi wykonawcami zawodu (zob. Pahl, 1988).

Na aspekt ekonomiczny składają się dwa elementy. Po pierwsze, w zamian za kwalifikacje zawodowe o określonej użyteczności uzyskuje się wymierną wartość pieniężną w postaci wynagrodzenia, tym samym zawód wyznacza pozycję jednostek na rynku pracy. Po drugie, praca w określonym zawodzie dostarcza środków utrzymania, przez co determinuje pozycję materialną – zarówno samych pracujących, jak i ich rodzin; w latach trzydziestych XX w., gdy fakty te nie były tak oczywiste jak obecnie, zwracał na nie uwagę Alba Edwards.

Aspekt społeczny polega na tym, że praca zawodowa wyznacza aktywność życiową znacznej części ludności, kształtuje porządek dnia i plany jednostek w długofalowej perspektywie. Wpływ ten z racji nabytych w przeszłości doświadczeń zawodowych, które rzutują na zachowania i orientacje, rozciąga się na pozostających poza rynkiem pracy emerytów, rencistów, bezrobotnych i matki na urloпах wychowawczych. Pośrednio zaś pozycja zawodowa osób pracujących determinuje sytuację społeczno- ekonomiczną członków rodzin, którzy nigdy nie pracowali. Ponieważ role zawodowe są przedmiotem potocznych ocen dokonywanych z punktu widzenia kryteriów hierarchizujących miejsce ludzi w drabinie stratyfikacyjnej, zawód jest więc wyznacznikiem statusu społecznego jego wykonawców. Stwierdzenie to stanowi konkluzyjny punkt większości definicji socjologicznych (Edgell, 1993).

Socjologowie rozpatrują zawód jako cechę charakterystyczną położenia społecznego jednostek. Integralnymi komponentami tego pojęcia są: kariera, pozycja społeczno- ekonomiczna, mobilność, klientela, ideologie i kultura środowisk zawodowych, profesjonalizacja, rekrutacja i selekcja, gratyfikacje i wynagrodzenia, kontrola zachowań członków grupy zawodowej, a wreszcie – struktura społeczna” (Domański, 2005, s. 433-434).

² Mamy przeważnie na myśli, oddzielenie współczesne roli ojca, męża (tej rodzinnej) od odpersonalizowanego *statusu* pracownika i bezwzględnie podporządkowanie kodeksowi zachowań obowiązującemu w liberalnej gospodarce rynkowej w relacjach: *pracodawca- pracownik*. Odmiennie od tradycyjnych w krajach *postindustrialnych* pozostają również zasady rekrutacji do zawodu tudzież tryb awansowania, finansowania, itp.

makrosystemów, w których cechy zawodowego podziału pracy traktowane są już obecnie jako względnie trwale charakterystyki globalne (Domański, 2005, s. 434).

Autorka dysertacji, przeprowadza swoje interesujące eksplikacje w okresie *niepokojącej współczesności*. Głównym ich celem staje się próba *modelu* a lepiej: *wzorca* ujęcia losów kilkuset pracowników zatrudnionych w powiecie Nowosolskim, w okresie intensywnie przebiegającej zmiany społecznej, a przede wszystkim ich ocen i opinii dotyczących kształcenia i doskonalenia zawodowego. Kandydatka jest w pełni przekonana, że zmiany

w sytuacji życiowej pracowników np. pod wpływem masowej deglomeracji często obejmują szeroki zakres zagadnień począwszy od kręgu spraw osobistych i rodzinnych, a kończąc na posiadanej pozycji w zawodzie lub w zakładzie pracy. Dla wielu osób konieczność zmiany pracy oznaczała naruszenie ich stabilizacji zawodowej, która była oparta na pracy w konkretnym zakładzie.

Nieomal we wszystkich przypadkach zmiana pracy wiąże się ze zmianą środowiska pracy, otoczenia, dzielnicy, miasta a częstokroć nawet wykonywanego zawodu. Toteż ludziom tym nie obce było uczucie niepewności, frustracji i lęku, czy rzeczywiście w nowym miejscu pracy zaspokoją oni swoje oczekiwania i aspiracje. Chodziło tu nie tylko o przydatność posiadanych kwalifikacji do oferowanej pracy i wysokość zarobków, ale także o układ stosunków międzyludzkich, znalezienia sobie miejsca w nieznanym jeszcze zespole pracowniczym, strukturze nieformalnej nowego zakładu/ przedsiębiorstwa.

Wyniki prowadzonych analiz jak również sformułowanych uogólnień teoretycznych czy samych eksplikacji badawczych, ze względu na praktyczno- społeczne implikacje posiadają niewątpliwie walor użyteczności publicznej determinujący wykorzystywanie zgromadzonej wiedzy, wyników, analiz i refleksji w praktycznym wymiarze – rozbieżności między tradycyjnymi symbolami oraz opiniami funkcjonującymi obecnie w odczuciach publicznych dotyczących obecnej ewaluacji pojęcia „zawodu” oraz „doskonalenia zawodowego”. Już samą wiedzą płynącą z recepcji eksplikacji może uruchomić sprawcze działania zapobiegające a przynajmniej ograniczające marginalność społeczną. Podjęte obszary badań, zasygnalizowane propozycje metodologiczne m.in., również w zakresie prowadzenia monograficznych badań terenowych dotyczących treści pozycji czy pełniących ról zawodowych, poza ich niewątpliwą przydatnością, wydają się być szczególnie interesujące. Całość stanowi – w moim przekonaniu *studium* o charakterze wiarygodnego *raportu*, który należy przedłożyć do wnikliwego – **oby** – wglądu władzom samorządowym miasta i powiatu

Nowosolskiego jak i politykom społecznym naszego państwa. **Opowiadam się – tym samym – za przyjęciem przedstawionej mi do oceny dysertacji doktorskiej Kandydatki Pani Mgr BOŻENY BOGUCKIEJ.**

**

Celem głównym prowadzonych badań i analiz było określenie związku (wzajemnych relacji) pomiędzy doskonaleniem zawodowym a rozwojem zawodowym pracowników uczestników projektu „Nowe kwalifikacje – pewniejsza przyszłość mieszkańców powiatu nowosolskiego”. Cel ten zdeterminował – zdaniem Autorki – wybór przyjętej koncepcji metodologicznej. Jak twierdzi Doktorantka /.../ Na potrzeby badań własnych zostały zdefiniowane problemy badawcze główne, które są pytaniami typu dopełnienia i dają większe możliwości uzyskania dokładnych odpowiedzi. Nadrzędne w stosunku do sformułowanych problemów szczegółowych, a te są podrzędne do problemu szczegółowego w stosunku do których zostały sformułowane. Problemy badawcze szczegółowe zostały formułowane w formie pytań dotyczących próby ich rozwiązania, które „zawierają więcej jednoznacznych wskazówek co do dróg ich rozstrzygnięcia” i dały mi pewność, że zostały poprawnie sformułowane. Po kolejnych przeformułowaniach i dojrzeniu do poprawności metodologicznej przybrały następującą konstrukcję:

Pierwszy problem główny:

Czym kierują się pracownicy decydujący się na udział w doskonaleniu zawodowym?

- 1.1. Które czynniki wpływały na podjęcie decyzji o udziale w doskonaleniu zawodowym?
- 1.2. Czy i w jaki sposób podjęcie decyzji o doskonaleniu było zainicjowane przez pracodawcę?
- 1.3. Czy i w jakim stopniu udział w doskonaleniu zawodowym o wybranym zakresie merytorycznym wynikał z potrzeb zawodowych pracowników?
- 1.4. Czy udział w doskonaleniu zawodowym daje poczucie trwałości zatrudnienia?
- 1.5. Czy udział w doskonaleniu zawodowym jest sposobem na uaktualnienie wiedzy zawodowej?

Drugi problem główny:

Czy i w jakim stopniu uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym przyczynia się do podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników?

- 2.1. Czy i w jaki sposób wiedza zawodowa uaktualniona na szkoleniach zostaje wykorzystana w pracy zawodowej?
- 2.2. Czy i w jakim stopniu umiejętności lingwistyczne decydują o sukcesie zawodowym?
- 2.3. Czy i w jakim stopniu doskonalenie zawodowe buduje pożądaną poziom kompetencji zawodowych?
- 2.4. Czy i w jaki sposób udział w doskonaleniu zawodowym rozwija kompetencje społeczne?

Trzeci problem główny:

Czy i w jaki sposób doskonalenie zawodowe wpływa na przebieg karier zawodowych?

- 3.1. Czy i w jaki sposób udział w doskonaleniu zawodowym przyspiesza awans zawodowy?
- 3.2. Czy i w jaki sposób dodatkowe kwalifikacje i kompetencje uzyskane w wyniku doskonalenia zawodowego sprzyjają rozwojowi zawodowemu?
- 3.3. Czy i w jaki sposób udział w doskonaleniu zawodowym sprzyja rozwijaniu aspiracji zawodowych pracowników?
- 3.4. Czy i w jaki sposób udział w doskonaleniu zawodowym przyczynia się do sukcesu zawodowego?
- 3.5. Czy i w jaki sposób awans zawodowy jest następstwem uczestnictwa w kursach i szkoleniach?
- 3.6. Czy i w jaki sposób przebieg kariery zawodowej jest uzależniony od doskonalenia zawodowego? (Bogucka, 2019, s. 73-74).

Uwarunkowania społeczeństwa późnonowoczesnego (ponowoczesnego, płynnej nowoczesności) (por. Giddens, 2001, Baumann, 2006) określają specyficzne kondycje – zarówno sprzyjające, jak również określające pewien imperatyw – refleksyjnego kreowania przez jednostkę własnej biografii, zakorzeniona jest sprawczo w określonej jakości ludzkiej egzystencji. Anthony Giddens jako jedną z okoliczności specyficznych dla późnej nowoczesności wskazuje kreowanie swoistej *polityki własnego nade wszystko zawodowego życia*, co w ujęciu sygnalizowanego powyżej socjologa wyraża się w znacznym stopniu w emancypacji jednostek i grup społecznych, jest to emancypacja obejmująca zarówno wyzwolenie się z porządku tradycyjnego jak również z systemów opartych na dominacji hierarchii, stresu czy traumy. Emancypacja sprzyja aktualizacji szans życiowych jednostki, jednocześnie oprócz aspektu emancypacyjnego *polityka życiowa* jednostek i grup obejmuje refleksje w zakresie kreowania własnego stylu życia, zakłada pomyślną samorealizację. Tożsamość jest w jej kontekście interpretowana jako refleksyjny projekt, co z kolei jest możliwe do zrealizowania w sytuacji, gdy jednostka rozwija autentyczność wewnętrzną, będącą w kolei pochodną podstawowego zaufania (Giddens, 2001, s. 291-293).

Realizując konceptualizację badań, przypisaną do poszczególnych sądów spostrzeżeniowych tzw., własnych wstępnych twierdzeń formułuje Pani Magister liczne hipotezy (s. 75-76)³ wpływające z przyjętej uprzednio systematyzacji problemowej. W kolejnej części rozdziału metodologicznego wyodrębniono zmienne i wskaźniki pomiaru (s. 76-79). Zastosowano sondaż diagnostyczny, w którym głównym narzędziem pozostawał opracowany przez Autorkę kwestionariusz ankietowy.⁴ Badania zasadnicze przeprowadzono w okresie 9 miesięcy (tj. od m-ca sierpnia 2015 do czerwca 2016). Przeprowadzono je drogą internetową poprzez udostępnienie respondentom aplikacji niezbędnej do wypełnienia kwestionariusza, która przesłana została w/wym., osobom w nowatorskiej formie elektronicznej. Spośród populacji generalnej (N=570) po ostatecznej weryfikacji zebranego materiału badawczego w doborze celowym grupa badawcza wyniosła niższą liczbę 464 respondentów (co stanowiło 81,4% całej populacji uczestników projektu). Opis terenu badań jak i grupy badawczej (ss. 84-94) wydaje się zaspakajać wszelkie oczekiwania Czytelników powyższej dysertacji. Sprecyzowanie problemu badawczego, wybór metod badania i ostateczna operacjonalizacja pojęć nie budzą zastrzeżeń opiniodawcy.

Znaczenie pracy i doksztalcania/ doskonalenia zawodowego w biografii jednostki - w świetle badań – nie podlega jakiegokolwiek dyskusji. wyniki wydają się być jednoznacznie spójne i zgodne, iż zatrudnienie stanowi podstawową instytucjonalną formę, poprzez którą jednostki uczestniczą w wielowymiarowej strukturze ładu społecznego, że dzięki pracy jak i zalecanemu powszechnie doksztalcaniu zawodowemu uzyskują one określony *status społeczny* i określoną satysfakcjonującą tożsamość, uczestniczą w jakże ważnej strukturze

³Nie jestem do końca przekonany, iż był to zamysł niezbędny skoro większość hipotez przybrała postać spostrzeżeń/ wstępnych twierdzeń *koegzystencjalnych* a nie *stricte* przyczynowych. Oczywiście Doktorantka **ma pełne prawo do przyjmowania własnej opcji** (wybranej przez siebie) metodologicznej.

⁴ Podstawowe narzędzie badawcze nie budzi zastrzeżeń opiniodawcy (ss. 290-33) aczkolwiek osobiście postrzegając tradycyjne/ klasyczne i wieloletnie rozstrzygnięcia przesunąłbym pytania tzw. metryczki na sam koniec kwestionariusza ankiety, aby nie wywarły one jakiegokolwiek wpływu na dalsze odpowiedzi badanych pojawiające się w kwestionariuszu.

bezpieczeństwa socjalnego, nawiązują liczne konteksty towarzyskie (Frieske, 1999, s. 77). Ponadto w miarę pomyślnie strukturalizują swój czas wolny od pracy, nabierają z reguły poczucia własnej wartości i w miarę zadawalającej samooceny czy wreszcie nabywają określone możliwości preferowanej przez siebie indywidualnej konsumpcji. Transformacje przełomu ostatnich dekad zakończyła w naszej historii okres kilkudziesięciu lat pełnego zatrudnienia i sprawiła, że proces pracy (w tym świadczenia publicznego wielu usług) zaczęło być wreszcie postrzegane jako szczególne dobro, o którego zdobycie (poprzez nieustanne podnoszenie własnych kwalifikacji) trzeba się kreatywnie ubiegać. Można więc zaryzykować tezę, że praca i doskonalenie własnych kwalifikacji zawodowych w biografjach kobiet i mężczyzn, lokowana jest w dzisiejszej rzeczywistości w obszarze wartości nie tylko *uniwersalnych* ale również *autotelicznych* (Por. Golczyńska-Grondas, 2001, s. 191).

Wnioski i trafnie sformułowane uogólnienia przedstawiono w podrozdziale 4.4 (ss. 254-259) oraz w samym *Zakończeniu* dysertacji (ss. 260-262).

Z reguły dołączam w opracowaniach recenzyjnych spis treści ocenianej na bieżąco przeze mnie pracy awansowej. Szczegółowy podział treści pozwałam sobie przedstawić poniżej:

Wstęp	4
Rozdział I Kariera zawodowa w świetle literatury	8
1.1. Uściślenia terminologiczne	8
1.2. Kariera zawodowa na tle teorii rozwoju zawodowego	17
1.3. Kariera zawodowa i jej modele	26
1.4. Kariera zawodowa jako konsekwencja edukacji ustawicznej	37
Rozdział II Całocyciowa edukacja zawodowa w realizacji karier zawodowych	42
2.1. Kształcenie ustawiczne jako teoria edukacji w świetle przemian społeczno- gospodarczych	42
2.2. Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 jako narzędzie rozwijania kwalifikacji i kompetencji osób dorosłych	52
2.3. Kwalifikacje i kompetencje zawodowe osób pracujących jako element doskonalenia zawodowego	56
2.4. Doskonalenie zawodowe jako element budowania kariery zawodowej	62

Rozdział III Koncepcje badań własnych	72
3.1. Cel i przedmiot badań własnych	72
3.2. Problemy badawcze i hipotezy	73
3.3. Zmienne i wskaźniki pomiaru	76
3.4. Metody, techniki i narzędzia badawcze	79
3.5. Opis terenu badań	84
3.6. Charakterystyka grupy badawczej	87
Rozdział IV Doskonalenie zawodowe uczestników projektu „Nowe kwalifikacje – pewniejsza przyszłość mieszkańców powiatu nowosolskiego” w świetle badań własnych	95
4.1. Czynniki wpływające na podjęcie decyzji o udziale w doskonaleniu zawodowym przez uczestników projektu z terenu powiatu nowosolskiego.....	95
4.2. Doskonalenie zawodowe jako skutek podnoszenia kwalifikacji i kompensacji pracujących zawodowo uczestników projektu	162
4.3. Przebieg karier zawodowych uczestników projektu jako wskaźnik udziału w doskonaleniu zawodowym..	203
4.4. Wnioski i uogólnienia wynikające z badań	254
Zakończenie	260
Bibliografia	263
Inne źródła	276
Netografia	277
Spis tabel	281
Spis wykresów	286
Spis rysunków	289
Aneks	290

Struktura podziału treści jak i cała formalna strona opracowania **nie budzą zastrzeżeń opiniodawców**. Biografię blisko 300 pozycji książkowych, artykułów obejmująca zarówno netografię przedstawiono w tradycyjnie uporządkowanym układzie (ss. 263-278).

W moim odczuciu, reprezentowana samoświadomość metodologiczna przez Kandydatkę oraz przyjęte źródła informacji spełniają oczekiwania większości reprezentantów współczesnej pedagogiki dla których integracja/ spójność metodologii nauk społecznych ze stosowanym warsztatem badawczym wydaje się być przyzwalająca w trybie zadawalającym na dopuszczenie niniejszego wniosku do dalszych etapów postępowania.

Autorka przejawia także oczekiwaną pasję badawczą i wyjątkową konsekwencję w zakresie planowania i realizacji podjętych przez siebie badań terenowych. W świetle przeprowadzonych eksplikacji spór w obrębie socjologii, pedagogiki czy też psychologii, o to czy procesy racjonalizacji pracy powodują obniżenie poziomu wymaganych kwalifikacji, czy też przeciwnie – następuje ich wzrost?!, pozostają tylko czysto *nieakademicką* debatą. Ponadto, co podnosi niewątpliwie ogólny walor opracowania, takie zjawiska jak dekwalfikacje (*deskilling*) czy to powszechny wzrost wymagań kwalifikacyjnych (*upgrading*) zaczęto badać nieco *innymi* metodami, i w odmiennej od poprzedniej perspektywie. Świadczą o tym n.in., dobór danych/ elementów (mam na myśli związki między zmiennymi ilościowymi: tj. zależności wielozmiennowe zmiennych ilościowych), podkreślające jednolity i spójny charakter analizowanego monograficznie danego układu społecznego jak i indywidualnych preferencji badacza (Por. Nowak, 1970, ss. 154-174).

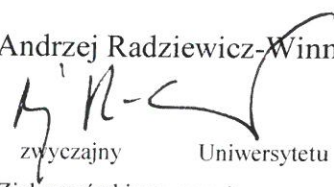
Równocześnie, stawiam wniosek o druk pracy w jakimkolwiek Wydawnictwie Naukowym, ufając, iż władze samorządowe powiatu Nowosolskiego zdobędą niezbędne fundusze na edycję książki⁵.

⁵ Przed oddaniem książki do druku, konieczna byłaby szczegółowa adiustacja tekstu a tym samym „wyrugowanie” w kilku miejscach drobnych błędów maszynopisowych. M.in., s. 272, tytuł przywołanej przez Autorkę książki mego autorstwa (z 2008 roku) brzmi: *Pedagogika społeczna* a nie *Psychologia Społeczna*. Ponadto w rozdziale metodologicznym zawarłbym szersze, aniżeli w pracy, zbiorcze informacje dotyczące stosowanych analiz statystycznych. Praktycy, którzy analizują wyniki badań często pozostają bezradni (egzemplifikuje to również moją skromną osobę) wobec istotnego zagadnienia: jak opisywać zależności statystyczne między wieloma zjawiskami.

Reasumując odpowiedzialnie stwierdza, że postawiony przed Doktorantką pilny problem badawczy został samodzielnie rozwiązany w sposób merytorycznie rozstrzygnięty w trybie w pełni przyzwalającym na dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów wszczętego postępowania awansowego. Bogactwo różnego rodzaju *obszernych* eksplikacji pedagogicznych rodzi konieczność opanowania przed adeptów tej dyscypliny (a z pewnością osób legitymujących się stopniem doktora) ogólnej metodologii postępowania badawczego, obowiązującej w naukach społecznych, szczególnie przydatnej implikacjom praktyczno-społecznym, które Doktorantka - p. **Bożena Bogucka** – z pewnością reprezentuje.

Doktorantka spełnia więc wszelkie warunki określone w Ustawie o tytule naukowym i stopniach naukowych z dnia 14 marca 2003 r., wraz z uzupełnieniami zawartymi w Ustawie z dnia 27 lipca 2005 r., Prawo o szkolnictwie wyższym oraz nowelizacją ustawy z dnia 18 marca 2011 r., jak również Ustawie o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki Dz. U., z 2017 r., poz. 1789 w zw. z art. 179 ust 2 i 3 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r., Przepisy wprowadzające Ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U., z 2018 r., poz. 1669). Opowiadam się za **przyjęciem dysertacji i dopuszczeniem Kandydatki do dalszych etapów wszczętego przewodu doktorskiego.**

/-/ Andrzej Radziewicz-Winnicki

profesor zwyczajny Uniwersytetu Śląskiego,
Uniwersytetu Zielonogórskiego, *emeritus*

Prof. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki
profesor zwyczajny
ul. Przepiórek 8 A, 40-538 KATOWICE
Tel. (32) 251 99 01
e-mail: arwinnicki@gmail.com
e-mail: radziewia_winnicki@poczta.onet.pl